

FOLKETINGET

Det finanspolitiske rammeværk: Den offentlige gæld

CENTRALE BEGREBER

Med den offentlige sektors gæld mener økonomer ofte **den offentlige sektors finansielle nettogæld**, der opgør den offentlige sektors samlede finansielle formue. Nettogælden fremkommer ved at fratække det offentlige finansielle aktiver (såsom aktier og obligationer) fra det offentlige finansielle passiver (såsom gæld). Nettogælden opgøres typisk til kursværdi, dvs. til markedsværdien.

ØMU-gælden er derimod et bruttogældsbegreb, der ikke medregner det offentlige aktiver men alene tager udgangspunkt i den offentlige sektors finansielle passiver. Endvidere opgør EU ØMU-gælden til den nominelle værdi.

Statsgælden er også en bruttogældsstørrelse, idet visse omsættelige aktiver dog modregnes.

INSTITUTIONELLE KRAV

EU stiller et traktatfæstet krav til *alle* EU-lande om, at ØMU-gælden som udgangspunkt ikke må overstige 60 pct. af BNP.

DANSK LOVGIVNING

Budgetloven stiller ikke krav til størrelsen af den offentlige gæld. De finanspolitiske målsætninger har således primært fokus på saldoen og udgiftssiden.

Finansministeren er ved lov bemyndiget til at optage statslån op til en vis grænse, mens det er indenrigsministeren, der fastsætter reglerne for kommunernes og regionernes mulighed for at optage gæld.

LÆS MERE HER:

Altandetlige.dk

Økonomisk Redegørelse, aug. 2022

To forskellige gældsbegreber

Når økonomer skal opgøre den samlede offentlige sektors gæld, sonderer de normalt mellem den offentlige nettogæld og ØMU-gælden. Gældsbegreberne er forskellige – både med hensyn til opgørelsesmetode og fortolkning.

Nettogælden

Mange økonomiske analyser, som eksempelvis Finansministeriets holdbarhedsberegning, tager udgangspunkt i den offentlige sektors samlede finansielle nettogæld. Nettogælden viser den offentlige sektors aktuelle finansielle forpligtigelse, hvis alle finansielle aktiver (herunder eksempelvis aktier i Ørsted) indløses, og passiverne nedbringes med de frigjorte midler.

ØMU-gælden

EU stiller ikke krav til det offentlige nettogæld, men derimod til medlemslandenes ØMU-gæld.

ØMU-gælden er et bruttogældsbegreb. Det betyder f.eks., at statens andel i det børsnoterede selskab Ørsted ikke indgår i ØMU-gælden. Det samme gælder det offentlige beholdning af obligationer. Til forskel fra det offentlige nettogæld opgør EU ikke ØMU-gælden til markedsværdien, men derimod til den nominelle værdi – dvs. som det beløb, der skal betales, hvis gælden først afdrages, når den udløber.

EU stiller et traktatfæstet krav om, at ØMU-gæld som udgangspunkt ikke må overstige 60 pct. af BNP. Hvis et medlemsland har en gæld, der er større end det, skal landet præsentere en plan for, hvorledes landet gradvist vil reducere

gælden ned mod grænsen på 60 pct. af BNP.

Danmark opfylder EU's krav

Finansministeriet forventer, at Danmarks ØMU-gæld vil udgøre 31,4 pct. af BNP i 2023. ØMU-gælden steg i 2020 som resultat af covid-19-pandemien med dertilhørende hjælpepakker. Siden 2020 er gælden dog faldet, hvilket skal ses i lyset af overskud på de offentlige finanser. I takt med, at der bliver relativt flere ældre i forhold til personer i den erhvervsaktive alder, forventer Finansministeriet, at ØMU-gælden vil stige til 51,7 pct. af BNP frem mod 2052.

Det offentlige nettoformue

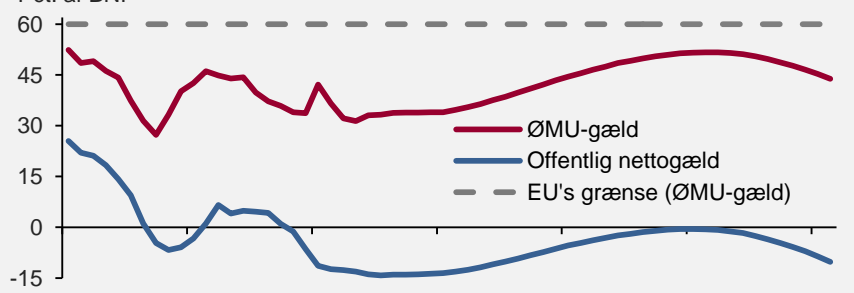
På trods af en positiv ØMU-gæld har den offentlige sektor en nettoformue svarende til 12,6 pct. af BNP (dvs. en negativ nettogæld i 2022, se figuren nedenfor). Det afspejler, at det offentlige aktiver overstiger det offentlige passiver.

Nettoformuen er i dag ca. dobbelt så stor som i 2019, dvs. før covid-19-pandemien. Det skyldes primært kursændringer på den offentlige sektors aktiver og passiver, herunder særligt kursstigninger på statens aktiebeholdning i energiselskabet Ørsted A/S. Nettogælden påvirkes således af kursreguleringer, der har svinget meget siden den russiske invasion af Ukraine.

Den offentlige nettogæld er lavere end ØMU-gælden

Finansministeriets skøn over ØMU-gælden og den offentlige nettogæld

Pct. af BNP

Kilde: "2030-planløb: Grundlag for udgiftslofter 2026", Finansministeriet, august 2022 samt "Stabilitets- og Vækstpagten".

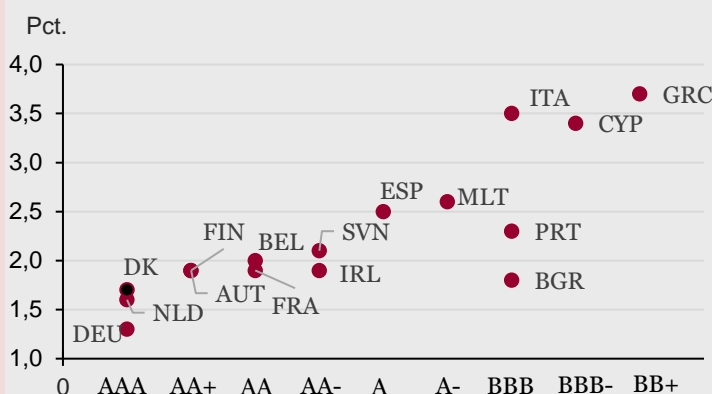
Reglerne vedrørende EU's krav til den offentlige gæld er komplekse. Nedenfor dykkes ned i fire aspekter. Oplysningerne er tiltænkt særligt interesserede. For en uddybning kontakt økonomisk chefkonsulent Kathrine Lange (3323), Kathrine.Lange@ft.dk

Høj kreditvurdering medfører lavere rente

Danske statsobligationer har hos samtlige af de toneangivende kreditvurderingsbureauer den højeste kreditvurdering, AAA. Det skyldes, at Danmark i en længere årrække har ført en økonomisk politik med overskud eller moderate underskud på de offentlige finanser. Det har sikret en lav offentlig gæld sammenlignet med andre lande omkring os, jf. boksen nederst på siden.

En høj kreditvurdering er et signal til investorer om, at risikoen ved at investere i danske statsobligationer er lav. Det øger efterspørgslen efter statsobligationer, hvilket isoleret set sænker renten. En høj kreditvurdering er således en væsentlig årsag til at den danske stat kan optage lån til en lav rente, jf. figuren til højre.

Høj kreditvurdering giver lav rente

Kilde: "Økonomisk redegørelse, August 2022", Finansministeriet.

Statsgælden

Statsgælden omfatter udelukkende statens gæld og dermed ikke gælden i de øvrige offentlige delsektorer.

Statsgælden er ligesom ØMU-gælden en bruttostørrelse, men i definitionen er der tilladt en modregning af omsættelige aktiver forvaltet af Danmarks Nationalbank. Det inkluderer indståendet på statens konto, almene boligobligationer og værdipapirbeholdninger i de statslige fonde (Den Sociale Pensionsfond, Innovationsfonden og Fonden for Forebyggelse og Fastholdelse).

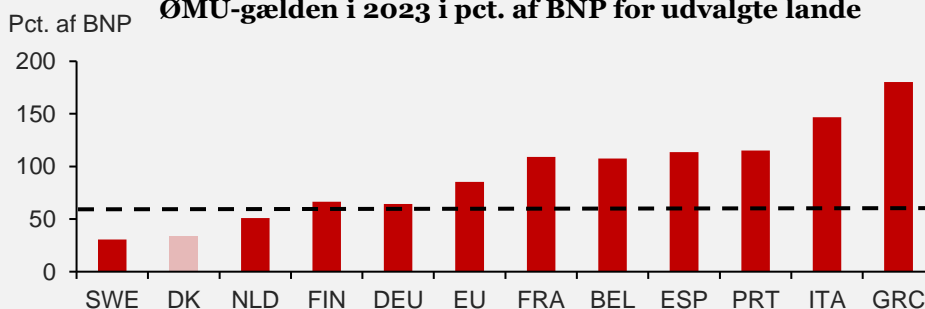
Danmarks Statistik og Finansministeriet indberetter til EU

Danmarks Statistik er ansvarlig for indberetning af de faktiske (historiske) tal for den offentlige saldo og ØMU-gælden til EU, mens Finansministeriet er ansvarlig for indberetning af prognoser (forventede tal).

Danmark har i et internationalt perspektiv en lav ØMU-gæld

Covid-19-pandemien har ledt til større gæld i en lang række lande. Gælden er steget på grund af det økonomiske tilbageslag, som pandemien har bragt med sig, og de markante hjælpepakker, der er blevet vedtaget for at afbøde den økonomiske krise. Set i et internationalt perspektiv har Danmark stadig en lav ØMU-gæld.

ØMU-gælden i 2023 i pct. af BNP for udvalgte lande

Kilde: EU-kommisionens forårsprognose 2022

Anm: Den stiplede linje markerer EU's grænse for ØMU-gælden